

МІЖНАРОДНИЙ СТАТУС УРСР НА ПОЧАТКУ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ У ПРОЦЕСІ ЗМІЦНЕННЯ БЕЗПЕКИ СРСР НА ЗАХІДНИХ КОРДОНАХ

У статті прослідковано процес трансформації міжнародного статусу українських етнічних територій у контексті політики уряду СРСР щодо зміцнення його західних кордонів.

Зміни політичної карти Центральної Європи у 1939-1940 рр. призвели до трансформації статусу УРСР у системі міжнародних відносин і у адміністративно-політичній системі СРСР. Від процесу трансформації статусу України у системі міжнародних відносин у 1939-1940 рр. залежало питання безпеки західних кордонів Радянського Союзу і його потенційні зовнішньополітичні можливості.

Дослідженню українського питання напередодні Другої світової й Великої Вітчизняної війни і, зокрема, позиції у ньому СРСР присвятили багато робіт радянські дослідники, серед котрих варто відзначити авторів періоду до початку війни Німеччини проти СРСР 22 червня 1941 р. [10] і повоєнного часу [8; 14]. Автори довоєнного періоду розглядали зовнішньополітичну діяльність Радянського Союзу по укріпленню власних геополітичних позицій як вагомий у Європі фактор зміцнення миру, інтеграцію, у результаті радянсько-німецьких договорів серпня-вересня 1939 р., нових територій до складу СРСР розглядали як фактор зміцнення радянської політичної й правової системи в УРСР. Радянські дослідники повоєнного періоду вбачали у тих процесах прагнення захистити споріднене етнічно населення у сусідніх державах із населенням республік СРСР, а також і малі сусідні країни. Думка В. Коблякова заслуговує на особливу увагу, оскільки автор доходить висновку, що СРСР захистив, у результаті введення військ на територію Західної України і Західної Білорусії, їх населення від загарбницьких прагнень Німеччини.

Українські дослідники присвятили увагу багатьом аспектам «українського питання» у міждержавних відносинах [9, с. 491-549], мало уваги надаючи у своїх роботах дослідженню динаміки політико-правового статусу УРСР у складних міждержавних стосунках напередодні Великої Вітчизняної війни. Іноземні дослідники переважно розглядали національний фактор як засіб здійснення Радянським Союзом свого зовнішньополітичного курсу [4; 18; 19].

Потребує дослідження процес трансформації міжнародного статусу українських етнічних територій у контексті політики уряду СРСР по зміцненню його західних кордонів у геополітичному вимірі. Для того необхідно: проаналізувати систему договорів, укладених СРСР із Німеччиною і Прибалтійськими державами у серпні-жовтні 1939 р., і їх вплив на зміни міжнародного статусу українських територій; розглянути значення перегляду статусу Східної Галичини, Північної Буковини, Бессарабії і Закарпаття у посиленні системи безпеки СРСР на західних кордонах; дослідити геополітичне значення УРСР після інтеграції до її складу нових територій і вилучення молдавських етнічних територій у зовнішній політиці Радянського Союзу.

Радянсько-литовський і радянсько-латвійський договори про взаємодопомогу, укладені наприкінці вересня – на початку жовтня 1939 р., мали свої особливості. У радянсько-латвійському Пакті «Про взаємодопомогу між Союзом Радянських Соціалістичних Республік і Латвійською Республікою», укладеному 5 жовтня 1939 р., зазначено, що СРСР має надати Латвії допомогу в разі нападу на цю державу з боку моря однією із «великих» держав, а також у разі нападу чи загрози із територій Литви або Естонії [12, с. 79]. Саме поняття «велика

держава» згадується лише щодо морського кордону, оскільки на момент укладення цього договору йшла Друга світова війна, а СРСР був у союзницьких відносинах із Німеччиною, котра вела активні бойові дії на морі проти Франції й Великобританії. У радянсько-литовському договорі «Про передачу Литовській Республіці міста Вільно і Віленської області і про взаємодопомогу між Радянським Союзом і Литвою» від 10 жовтня 1939 р. у статті аналогічного змісту із відповідною статтею радянсько-латвійського договору, в якій ідеться про допомогу в разі нападу на Литву, не зазначаючи з боку якої держави, але відзначаючи можливість нападу на СРСР через територію Литви [5, с. 91]. Таким чином, можна припустити, що напад на Литву гіпотетично міг статися з боку Латвії або Німеччини, котра мала після ліквідації Польщі спільний кордон із Литвою.

Латвія була пов'язана договором з СРСР і мала узгоджувати свої зовнішньополітичні кроки із радянським урядом. Свою готовність допомогти Литві, у разі нападу на неї Німеччини, СРСР не мав змоги декларувати, оскільки тим він міг спровокувати на різкі дипломатичні дії керівництво Німеччини, ставлячи «під сумнів» добросовісність виконання з боку Німеччини Пакту «Про ненапад» і Секретного протоколу до нього від 23 серпня 1939 р. А отже, гарантією виконання з боку СРСР зобов'язань, даних договором Литві, був договір між СРСР та Німеччиною «Про дружбу і кордон» 28 вересня 1939 р., котрим встановлювався спільний кордон між двома великими державами. Потенціал і правовий статус УРСР гарантував непорушність договору «Про ненапад» і змогу СРСР виконувати власні міжнародні зобов'язання перед сусідніми державами, котрі могли торкатися інтересів Німеччини. Тому договори із Латвією й Литвою СРСР укладає 5 та 10 жовтня 1939 р., відповідно за типовим зразком – «Пактом про взаємодопомогу між СРСР і Естонською Республікою», укладеним 28 вересня 1939 р., у день підписання договору з Німеччиною «Про дружбу і кордон» [11, с. 34].

Отже, зміни у статусі УРСР та БРСР, в результаті підписання радянсько-німецького договору «Про дружбу і кордон», додали аргументів СРСР у реалізації його зовнішньополітичного курсу, закладеного Секретними протоколами до радянсько-німецьких договорів серпня-вересня 1939 р. На правовій основі впорядкування західного кордону УРСР і БРСР радянському керівництву вдалося вирішити питання міжнародного статусу Латвії за нової геополітичної ситуації у Центральній Європі із припиненням існування Польщі, дещо пізніше за визначення статусу Естонії, оскільки Латвія мала спільний кордон із Литвою. Остання, згідно Секретного протоколу до Пакту «Про ненапад», належала до сфери інтересів Німеччини. Відповідно, із переглядом Секретного протоколу до Пакту «Про ненапад» і встановленням радянсько-німецького кордону по межі етнічних українських і білоруських територій, СРСР отримав правові підвалини для впорядкування своїх відносин із Латвією, а далі й з Литвою, котра, згідно Секретного протоколу до Договору «Про дружбу і кордон» 28 вересня 1939 р., відійшла до сфери інтересів СРСР із деякими поправками німецько-литовського кордону на користь Німеччини [13, с. 109-111].

У радянсько-латвійському договорі гіпотетично напад на Латвію із території Литви допускається, а у радянсько-литовському можливість нападу із території Латвії не регламентується. Отже, із реалізацією процесу впорядкування міжнародного статусу Латвії, паралельно й корельовано із процедурою впорядкування західного кордону СРСР по етнічній межі українських територій (відповідно й територіальних меж УРСР) відпадала потреба припускати можливість нападу на Литву із території інших Балтійських республік. Тому необхідно враховувати, що зміна статусу УРСР у межах адміністративно-територіальної системи СРСР і, відповідно, на міжнародній арені, зумовила зміни статусу Балтійських республік, які вплинули на статус одна одної, відповідно і на статус УРСР у правовому полі СРСР і в новій системі міжнародних відносин у Європі.

Варто особливо звернути увагу на радянсько-литовський договір, а особливо на територіальну його складову щодо передачі Радянським Союзом міста Вільно і Віленської області Литві. Згідно Секретного протоколу радянсько-німецького договору «Про ненапад» 23

серпня 1939 р., Віленська область потрапила до сфери інтересів СРСР, а Литва – до сфери інтересів Німеччини. Лише встановивши договором «Про дружбу і кордон» від 28 вересня 1939 р. кордон із Німеччиною, СРСР отримав змогу розпоряджатися Віленською областю, а укладення 5 жовтня 1939 р. радянсько-латвійського договору остаточно врегулювало кордон СРСР із Латвією, до котрого прилягала Віленська область [2, с. 31]. Таким чином, СРСР отримав цілковиту можливість де-юре інтегрувати до своєї сфери впливу Литву.

Заради можливості гарантувати Балтійським республікам безпеку і територіальну цілісність, СРСР необхідно було отримати спільний кордон із країною – потенційним агресором проти Литви, тобто Німеччиною. Відповідний кордон СРСР отримав із інтеграцією у свої територіальні межі Західної України і Західної Білорусії. Закріпивши 28 вересня 1939 р. свої територіальні відносини із Німеччиною, укладаючи договір «Про дружбу і кордон», СРСР визначився з власною позицією щодо кордонів із більшістю країн Центральної Європи. Тими дипломатичними діями СРСР заклав підвалини безпеки своїх кордонів. Адже цій державі у 1939 р. не мала змоги військово протистояти жодна із країн Центральної Європи, включаючи і Німеччину.

Інтегрувавши до свого складу Західну Україну і встановивши спільний кордон крім Німеччини, із Угорщиною й Словаччиною, СРСР отримав змогу впливати на динаміку статусу територій усіх центральноєвропейських держав і гарантувати його. Також створював умови, за котрих інші «великі» держави Європи, крім Німеччини, мали свою позицію щодо політико-правової ситуації у Центральній Європі в обов'язковому порядку узгоджувати із позицією СРСР.

Із вирішенням питання статусу Бессарабії й Північної Буковини, шляхом включення їх до складу СРСР, у результаті задоволення Румунією ультимативних вимог Радянського Союзу, в червні 1940 р. посол Угорщини в Москві висловив від імені уряду своєї держави захоплення тими заходами. СРСР, фактично, підтримав Німеччину і Угорщину в їхній діяльності по встановленню кордонів Угорщини на правовій базі колишнього Коронного Краю Австро-Угорщини – Транслейтанії або Королівства Святого Стефана, прагнучи мати собі союзника в особі Угорщини, заради посилення впливу в Дунайському регіоні Європи [3, с. 20]. Інтеграція Бессарабії до складу СРСР давала змогу Радянському Союзу стати придунайською державою і отримати право на використання судноплавних і торгових можливостей найбільшої європейської ріки. Включення Північної Буковини сприяло посиленню геополітичної й стратегічної переваги над придунайським суперником – Румунією, даючи СРСР можливість більш повно користуватися контролем над стиком р. Дунай і Чорного моря завдяки контролю залізничного вузла, який сполучав УРСР із інтегрованою до складу СРСР Бессарабією через Львів і Чернівці [4, с. 46-47]. Політику СРСР щодо Румунії підтримувала у 1940 р. також Болгарія, котра прагнула інтегрувати до свого складу Добруджу (Болгарську Бессарабію). Північну Добруджу в 1878 р. було включено до складу Румунії, як компенсацію за відторгнену на користь Російської імперії Бессарабію [4, с. 61], а у 1913 р. Румунія анексувала і Південну Добруджу, в результаті Другої Балканської війни.

Західний кордон УРСР став у 1939-1940 рр. кордоном СРСР із Румунією, Угорщиною, Словаччиною і Німеччиною. Крім того, до складу УРСР увійшли території, завдяки котрим Радянський Союз контролював гирло Дунаю, але повноцінно реалізувати переваги нового стратегічного кордону СРСР мав змогу, лише отримавши аналогічний за економічними і стратегічними характеристиками кордон і у регіоні Балтійського моря.

Східна Галичина, після завершення радянсько-польської війни 1920 р., у результаті котрої Польща не зуміла добитися поширення свого впливу на українські території, які перебували у складі Російської імперії, окрім Західної Волині, стала територією, котра була своєрідним плацдармом для зміцнення потенціалу стратегічних прагнень Польщі. Ризький мирний договір 1921 р. не поклав край суперечностям між Польщею і радянськими республіками, УСРР і РСФРР [17, арк. 22], а від 31 грудня 1922 р. – і з СРСР. Польща і Румунія спрямову-

вали свою зовнішньополітичну діяльність супроти СРСР. Саме той союз мав обмежувати можливості економічної і транспортної експансії СРСР у Центральну і Південно-Східну Європу, а також у регіоні Балтійського моря, долучаючи до спільних дій супроти СРСР Балтійські країни і Сербсько-хорвато-словенську державу, фактично блокувати його [7, с. 374-375]. Зокрема, політика блокування стосувалася УСРР (УРСР), оскільки із території України відбувалося транспортне сполучення Радянського Союзу через Чорне море із країнами Балканського півострова й Середземного моря, а також і з країнами дунайського регіону. Польща і Румунія використовували свої дипломатичні напрацювання від співпраці із УНР, а також перебування на їх території великої кількості емігрантів із УНР і її військ у таборах для інтернованих. Румунія у 1924 р. відверто готувалася допомогти інтернованим на її території військам УНР у здійсненні спроби походу супроти УСРР [16, арк. 42].

Саме анексія Східної Галичини Польщею у 1923 р. дозволила цій державі висувати ідею такого союзу, оскільки завдяки перебуванню під юрисдикцією польського уряду цієї території, остання фактично отримала кордон із приєднаною Румунією територією колишньої Австро-Угорщини – Буковиною.

Східна Галичина і Буковина в Австро-Угорщині були єдиним економічно-господарським комплексом і адміністративною одиницею (герцогство Буковина у складі «Королівства Галичини і Лодомерії»). Відповідно, база для розвитку польсько-румунського прикордонного і стратегічного співробітництва була закладеною за період існування Австро-Угорщини. Причому Австро-Угорщина на цих територіях розбудовувала інфраструктуру для протидії поширенню впливу Російської імперії. Інтеграцією у 1939-1940 рр. до свого складу територій Східної Галичини і Північної Буковини СРСР забезпечив цілісність українських етнічних територій, маючи за основну мету посилити економіко-господарський комплекс УРСР і, водночас, ліквідувати правові інструменти блокування, ґрунтовані на геополітичній основі й сформовані в період суперництва між Російською імперією і Австро-Угорщиною. Із відновленням державності Польщі, у межах визнаних країнами Антанти на 1923 р. і захопленням польськими військами Віленської області у 1920 р., визнанням Бессарабії у складі Румунії, сформувався стратегічний інструмент блокування СРСР, який прагнули собі здобути у результаті перемоги в Першій світовій війні Німеччина і Австро-Угорщина супроти Російської імперії. Блокованими з боку Польщі, як геополітично, так і дипломатично, були прихильно настроєні до СРСР Балтійські держави.

СРСР, інтегрувавши до свого складу Східну Галичину і Західну Білорусію, заклав підвалини свого розблокування і унеможливив повторення аналогічної геополітичної ситуації навколо себе, а також поверненням Литві Віленської області розблокував для себе можливість транспортно-економічних відносин із отриманою у свою сферу впливу згідно Договору із Німеччиною від 28 вересня 1939 р. державою. УРСР у 1939 р. перетворилася на республіку СРСР, котра стала інтегруючим у системі міжнародних відносин економічно-етнічним фактором. Після інтеграції до складу СРСР Бессарабії, було утворено Молдавську РСР, вилучивши зі складу УРСР Молдавську АРСР і об'єднавши її із частиною приєднаної Бессарабії.

Після задоволення Румунією радянського ультиматуму 28 червня 1940 р., залишилося відкритим питання статусу Південної Буковини і УРСР як економічно-етнічний інтегруючий фактор у Центральній Європі, продовжувала відігравати ключову роль у процесі експансії СРСР у Центральній і Південно-Східній Європі. Наявність інтегруючого фактора з боку СРСР створювала фактор нестабільності у регіоні, даючи Радянському Союзу змогу займати активну позицію у процесі врегулювання територіальних відносин між державами, у котрому ключову роль прагнула відігравати Німеччина, а саме у процесі вирішення територіальних претензій, висунених Румунії з боку Угорщини, Болгарії і Югославії [15, с. 79-82]. СРСР, із інтегруючим фактором у реалізації свого зовнішньополітичного курсу – УРСР, посилював протистояння в регіоні. Паралельно існував фактор нестабільності і у Балтійському регіоні, а саме – кордон між Литвою, котра перебувала у сфері впливу СРСР, і Німеччиною, а саме –

Польським генерал-губернаторством. Віленська область, до її окупації Польщею у 1920 р., була спірною територією між Польщею і Литвою. Відповідно, із включенням до складу Литви Віленської області у 1939 р. і визнанням Радянським Союзом нових кордонів цієї держави, південний кордон Литви залишився суперечливим. Тому для СРСР існувала небезпека актуалізації суперечностей щодо нового литовсько-німецького кордону.

У 1940 р. загострюються радянсько-німецькі відносини щодо питання політичного майбутнього Південної Буковини, оскільки Німеччина й Італія, після передачі Румунією Трансільванії Угорщині за результатами Першого Віденського арбітражу, надали цій державі гарантії безпеки і територіальної цілісності [1, с. 84-85], СРСР активізує вплив на Балтійські держави. Посилення суперечностей між Німеччиною й СРСР стимулює інтеграцію до складу Радянського Союзу Литви, Латвії й Естонії. Таким чином, литовсько-німецький кордон перетворився на німецько-радянський і мав бути юридично врегульованим. Отже, СРСР зберіг суперечливу прикордонну ситуацію у регіонах Чорного і Балтійського морів, відповідно, й новоінтегровані до свого складу території Радянський Союз почав перетворювати на єдиний стратегічний комплекс економічної експансії й захисту своїх інтересів у Європі. І ключовою була у цьому комплексі роль економічного, політичного і військово-стратегічного потенціалу УРСР [4, с. 343-344].

Досліджуючи значення результатів процесу інтеграції до складу СРСР нових територій у 1939-1940 рр., варто відзначити факт зростання економічного і стратегічного впливу Радянського Союзу в басейні Чорного моря. УРСР своїм транспортним і економічним потенціалом дозволяла Радянському Союзу повноцінно реалізувати свої прагнення до посилення впливу в регіоні. Розширення, завдяки інтеграції Бессарабії до свого складу, зони територіальних вод у Чорному морі й отримання контролю над гирлом Дунаю дало СРСР можливість створювати економічну й стратегічну конкуренцію Німеччині у Центральній і Південній Європі, стимулюючи її до пошуку компромісу. Зокрема, Німеччина прагнула спільно із СРСР отримати вплив над Туреччиною, сприяючи їй у відході від політичних зобов'язань перед Великобританією [6, с.121-131], що було в інтересах Радянського Союзу і відбувалося у контексті переговорів щодо приєднання СРСР до Договору між Німеччиною, Італією і Японією. Зміцнення стратегічного потенціалу УРСР давало підстави Німеччині мотивувати пропозицію до СРСР спрямувати свою експансію в 1940 р. у південному напрямку, тобто через Чорне море, на котрому новий стратегічний і геополітичний потенціал УРСР можна було реалізувати.

Реалізація потенціалу УРСР стає надзвичайно важливим питанням для Радянського Союзу, зважаючи на результати війни із Фінляндією листопада 1939 – березня 1940 рр. Фінляндія, згідно Секретного протоколу до Договору «Про ненапад» від 23 серпня 1939 р., відносилася до сфери інтересів СРСР, у тому ж Секретному протоколі було відзначено, що Німеччина не зацікавлена у процесі врегулювання статусу Бессарабії. Після невдалої війни проти Фінляндії, СРСР зосередився на південному напрямку поширення свого впливу і реалізував прагнення щодо нарощення геополітичного потенціалу УРСР і створення Молдавської РСР, здобувши собі надійного союзника у Центральній Європі – Угорщину і потенційних – Болгарію й Югославію. У 1940 р. СРСР активізує свою політику у південному напрямку, закріпивши, інтеграцією до свого складу Балтійських держав, північний напрямок, на котрому було безперечним домінування Німеччини. Південний напрямок експансії для СРСР було заблоковано Німеччиною лише із проведенням Другого Віденського арбітражу й наданням Німеччиною й Італією Румунії гарантій безпеки і територіальної цілісності. Таким чином, геостратегічний потенціал УРСР у 1939-1940 рр. було значно збільшено, але не реалізовано. УРСР перетворюється на 1941 р. у засіб впливу і тиску на Німеччину і її союзників у Центральній Європі.

Результати дослідження відкривають можливості більш ґрунтовного дослідження причин зростання масштабів Другої світової війни, а також досягнути процес зміцнення СРСР своїх позицій на міжнародній арені у 1939-1941 рр. і у період після війни.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Беседа В. М. Молотова с Ф. фон Шуленбургом о нарушениях немецкой стороной советско-германского договора 1939 г. и др. Сов. секретно (Особая папка). 9 сентября 1940 г. // Трансильванский вопрос. Венгро-румынский территориальный спор и СССР. 1940-1946: Документы российских архивов. – М.: Российская политическая энциклопедия, 2000. – 456 с.
2. Германо-Советский договор о дружбе и границе между СССР и Германией. 28 сентября 1939 г. / Международное положение и внешняя политика СССР. – М.: Воениздат, 1939. – 206 с.
3. Германо-съветски пакт външната политика на Съветския съюз. – София, 1940. – 84 с.
4. Городецкий Г. Роковой самообман. Сталин и нападение Германии на Советский Союз. – М.: РОССПЭН, 1999. – С. 343-344.
5. Договор о передаче Литовской Республике города Вильно и Виленской области и о взаимопомощи между Советским Союзом и Литвой. 10 октября 1939 г. / Международное положение и внешняя политика СССР. – М.: Воениздат, 1939. – 206 с.
6. Запись заключительной беседы Риббентропа с Молотовым. 13 ноября 1940 г. / СССР-Германия 1939-1941. – Нью-Йорк: Телекс, 1989. – 320 с.
7. Инструкция Министра Иностранных дел Польши А. Скиншиньского посланнику Польши в Бухаресте Ю. Велёвейскому по вопросу о политике Польши на Балканах в связи с предложением Советского правительства заключить пакт о ненападении. Совершенно секретно. Варшава, 21 февраля 1925 г. // Документы и материалы по истории советско-польских отношений: У 16 т. – Т. 4. – М.: Наука, 1966. – 559 с.
8. Кобляков И. Борьба СССР за мир и коллективную безопасность. – М.: Знание, 1975. – 64 с.
9. Лещенко Л.О. «Українське питання» в дипломатичній історії Другої світової війни / Нариси з історії дипломатії України / О.І.Галенко, Є.Є.Камінський, М.В.Кірсенко та ін., За ред. В.А.Смоляя. – К.: Видавничий дім «Альтернативи», 2001. – 736 с.
10. Лисовский П. СССР и капиталистическое окружение. – М.: ОГИЗ, 1939. – 148 с.
11. Пакт о взаимопомощи между СССР и Эстонской Республикой. 28 сентября 1939 г. / Международное положение и внешняя политика СССР. – М.: Воениздат, 1939. – 206 с.
12. Пакт о взаимопомощи между Союзом Советских Социалистических Республик и Латвийской Республикой. 5 октября 1939 г. // Там само.
13. Секретный дополнительный протокол. Москва, 28 сентября 1939 г. / СССР-Германия 1939-1941. – Нью-Йорк: Телекс, 1989. – 320 с.
14. Сиполс В. Внешняя политика Советского Союза. 1936-1939 гг. – М.: Наука, 1987. – 335 с.
15. Справки, составленные по материалам ТАСС в аппарате НКВД СССР, о венском третейском решении по вопросу о Трансильвании. Не позднее 6 сентября 1940 г. / Трансильванский вопрос. Венгро-румынский территориальный спор и СССР. 1940-1946: Документы российских архивов. – М.: Российская политическая энциклопедия, 2000. – 456 с.
16. Информсводка. Экономическое и политическое состояние Украины и партработа (на 1 ноября 1924 г.). (ЦК КПБУ до ЦК ВКПБ) // ЦДАГО України. – Ф. 1. – Оп. 20 (ч. 1). – Спр. 1915. – Арк. 42.
17. Перевод ноты врученной министром иностранных дел Польской Республики г. Скимунтом Полномочному представителю УССР т. Шумскому. Варшава, 25 / XI, 1921 г. // ЦДАВО України. – Ф. Р-4сч. – Оп. 1 с. – Спр. 645. – Арк. 22.
18. Kolasky J. Partners in Tyranny. The Nazi-Soviet nonaggression Pact, August, 23, 1939. – Toronto: Mackenzie Institute, 1990. – 342 с.
19. Watt D. C. The initiation of the negotiation leading to the Nazi-Soviet pact: A historical problem // C. Abramsky, B.J. Williams Essays in honour of E. H. Carr. – London, 1974. – 243 с.

The author of the article traces the process of the transformation of the international status of the Ukrainian ethnic territories in the context of the government of the USSR's policy aimed at the strengthening of its western boundaries.